

Prof. Dr. Josef Opatrný
Středisko ibero-amerických studií
FF UK

Posudek vedoucího diplomové práce

Barbora Terešková, *Československo-chilské vztahy v letech 1960-1990*, str. 90 rkp.

Diplomantka si vybrala za téma své práce téma, které se v poslední době často objevuje nejen v zadání prací diplomových, ale také doktorských disertací – vztahy jednotlivých zemí Latinské Ameriky a Československa po druhé světové válce. Přitom stále existuje velmi málo kvalitních studií, o větších textech nemluvě a studenti jsou odkázáni především na archivní prameny. K problematice československo-chilských vztahů, jimž se věnovala Terešková v době zadání práce nebyla k dispozici žádná specializovaná monografie, Zourkova disertace (*Checoslovaquia y el Cono Sur 1945-1989. Relaciones políticas, económicas y culturales durante la Guerra Fría*, Praha 2015) se objevila v tištěné podobě teprve letos a diplomantka s ní mohla začít pracovat až v době, kdy už její práce na diplomce značně pokročila. Vycházela tedy především z dokumentů v Archivu Ministerstva zahraničních věcí, které mají značné specifikum v tom, že AMZV zpřístupňuje postupně svoje fondy až do roku 1989 a Terešková tak mohla pokrýt studiem zde uloženého archivního materiálu celé období, které ve své práci sledovala. Škoda, že nevyužila také fondů Národního archivu a Archivu bezpečnostních složek, které by práci nesporně obohatily.

Práci rozdělila do šesti kapitol, v nichž sledovala vývoj československo-chilských vztahů od roku 1945 do roku 1990, přičemž problematiku uvedla rozsáhlým exkurzem, v němž na základě práce Jindřicha Dejmka o československé diplomacii sledovala zahraniční politiku Československa vůči Latinské Americe v období studené války. V jednotlivých kapitolách se pak zabývá různými etapami vztahů, které charakterizuje především politický charakter styků – tedy hledání cesty k opětovnému navázání diplomatických vztahů, období existence korektních kontaktů, období Allendovy vlády a nakonec přerušení vztahů po vojenském puči v září roku 1973.

V práci se objevuje řada věcných chyb a nepřesností. Na straně 10 např. tvrdí, že za druhé světové války nepřestávalo mnoho latinskoamerických států uznávat existenci Československa. To ovšem platí až pro období od jara roku 1942, kdy na základě rezoluce z konference ministrů zahraničních věcí amerických států v Rio de Janeiro, uznala řada latinskoamerických států československou exilovou vládu v Londýně. Od března roku 1939 přitom po uzavření československých zastupitelských úřadů žádné oficiální kontakty neexistovaly. Na stejné stránce pak tvrdí, že pod tlakem USA přerušily latinskoamerické státy za studené války styky s Československem s výjimkou Argentiny, výslovně přitom uvádí Uruguay, což vůbec neodpovídá realitě, dále pak Peru, kde byla situace složitější. Vůbec pak nebere v úvahu Mexiko. Československý podíl na akci Manuel pak považuje za poskytování azylu různým členům odboje (?) (str. 15). Nevím, kde získala informaci, že sovětská vláda přímo podporovala studium španělštiny a latinskoamerické literatury v zemích východního bloku (str. 16). Není mi také jasné, proč považuje Eduarda Freie za levicového politika (str. 88), ve volbách roku 1964 byl soupeřem kandidáta chilské levice Salvadora Allende. Diplomatické vztahy s Chile pak nepřerušilo Československo 11. září (srov. str. 80), ale až 25. září, teprve poté, co tak učinil Sovětský svaz (k tomu srov. Zourkovu práci str. 164nn). Nedbale si potom diplomantka počíná při uvádění názvů států a osobních jmen, v roce 1946

neexistovalo Rusko, ale Sovětský svaz (str. 9). Za druhé světové války pak nelze hovořit o anglickém, ale pouze o britském velvyslanci (str. 21). Jí několikrát uváděný ministr Jan Mářko, byl ve skutečnosti Jánem Markem (str. 17, 68 a jinde). Archivní dokumenty pak nejsou „Primární literaturou“, ale „Prameny“ (str. 90).

Značným problémem práce je málo kritický přístup k pramenům, kde diplomantka často přebírá jak názory, tak dobový slovník, viz např. používání výrazu lid způsobem, který byl charakteristický pro padesátá až osmdesátá léta v publicistice a vyjadřování politiků i diplomatů. Někde pak nejenže resignuje na potřebnou kritiku pramene, ale místo kritické interpretace volí obsáhlé citace, v krajním případě uvádí celý dokument v rozsahu téměř dvě strany (srov. str. 54-55 nebo 71-72).

Přestože pak se evidentně snažila věnovat pozornost jazykové stránce práce, objevily se v ní jak gramatické chyby (srov. jen jako příklad shoda podmětu s přísudkem na str. 20 – „Mezi nejdůležitější obchodní partnery pak patřili Argentina, Brazílie a Mexiko“. Podobně pak na str. 88, kde neodpovídá ani rod „Chilské občany se snažili podporovat také československá masmédiá.“), tak prohřešky v podobě používání žurnalismů, zejména v případě slova „post“, které se tak objevuje na str. 11, 16, 83 (ale i jinde) nebo „lídr“ na str. 9 či 45. Nedbalost či spěch se projevil při závěrečné revizi textu, kde tak zůstaly formulace „příliš se jí nezabývali se“ (str. 12), opakování stejných slov v jednom odstavci (např. str. 8, 67 a jinde), vyslovené nesmysly jako „Československá socialistická republika a Chilská republika budou nadále navyšovat vývoz svých produktů do ČSSR.“ (str. 59), velmi nestandardní spojení „Barčák navrhl také Chilanům ochotu ...“ (str. 75) atd. Při nejistotě v užití správného slova či tvaru pak dala čtenáři textu vybrat – srov. zase jen ukázkou na str. 76: „Na začátku května bylo k/ke příležitosti ....“

Přes všechny kritické poznámky musím ocenit snahu diplomantky vytvořit především na základě studia archivního materiálu obraz vztahů mezi Chile a Československem, doporučuji práci k obhajobě a navrhuji hodnotit jako dobrou.

V Praze, 22. srpna 2015.

Prof. Dr. Josef Opatrný